

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

КУРСОВА РОБОТА

з державного та регіонального управління

на тему:

«Розвиток об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації»

Студентки 4 курсу, АПУА групи

Спеціальності 281 Публічне управління та

адміністрування

Слободянюк Ірини Володимирівни

Керівник: доктор наук з державного управління, професор

Лазор Олег Ярославович

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка ECTS _____

Члени комісії:

_____ (_____)

Підпис

Прізвище та ініціали

_____ (_____)

Підпис

Прізвище та ініціали

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ.....	5
1.1. Поняття та характерні риси об'єднаної територіальної громади.....	5
1.2. Правове регулювання об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації.....	8
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	12
2.1. Сучасний стан об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації.....	12
2.2. Розвиток об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації та воєнного стану.....	17
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	21
3.1. Зарубіжний досвід розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації.....	21
3.2. Напрямки розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації.....	24
ВИСНОВКИ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	30

ВСТУП

Актуальність теми. Однією з ключових реформ в Україні є децентралізація влади, яка передбачає делегування більшої кількості повноважень та ресурсів до місцевих органів влади, зокрема до об'єднаних територіальних громад (ОТГ). Ця реформа спрямована на збільшення самостійності місцевих громад у прийнятті рішень та забезпеченні якісних послуг громадянам. Розвиток об'єднаних територіальних громад важливий для забезпечення рівномірного розподілу ресурсів і соціально-економічного розвитку різних регіонів України.

Розвиток ОТГ передбачає впровадження сучасних управлінських практик, що сприяють більш ефективному використанню ресурсів, підвищенню якості послуг та створенню сприятливих умов для бізнесу та інвестицій. Тема розвитку об'єднаних територіальних громад актуальна також у контексті міжнародної співпраці, обміну досвідом і підтримки з боку міжнародних партнерів. Саме тому для розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації в Україні важливим є досвід децентралізації в зарубіжних країнах.

Дослідженню даної теми присвятили свої праці такі науковці, як: Гоголь Т. В., Хрущ С. В., Поляруш-Сафроненко С. О., Васильків Я. О., Луців М. В., Бутурлакiна Т. О., Іванов Ю. Б., Припхан І. І. та інші.

Мета і завдання дослідження. Головною метою дослідження є комплексний аналіз розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації. На досягнення цієї мети були поставлені такі **завдання**:

- дослідити поняття та характерні риси об'єднаної територіальної громади;
- охарактеризувати правове регулювання об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації;
- розкрити сучасний стан об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації;

- визначити розвиток об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації та воєнного стану;
- проаналізувати зарубіжний досвід розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації;
- описати напрямки розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації.

Об'єктом дослідження є об'єднані територіальні громади.

Предметом дослідження є розвиток об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань були використані такі методи:

- діалектичний метод для дослідження поняття та основних рис об'єднаних територіальних громад;
- системно-науковий метод для дослідження сучасного стану та напрямків розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації;
- метод тлумачення права для дослідження змісту чинного законодавства, яке регулює розвиток об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації;
- порівняльно-правовий метод для встановлення спільного/відмінного у практиці розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації в Україні та зарубіжних країнах.

Структура курсової роботи. Курсова робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять шість підрозділів, висновків та списку використаної літератури.

ВИСНОВКИ

Отже, виходячи із завдань курсової роботи, можна зробити наступні висновки.

1. Досліджено поняття та характерні риси об'єднаної територіальної громади. Об'єднані територіальні громади – це адміністративно-територіальні одиниці, що об'єднують територію сіл, міст і селищ, мають власні органи самоврядування, які ухвалюють рішення про розвиток, бюджети, освіту тощо, є фінансово незалежними та активно взаємодіють із громадянами з метою служіння розвитку та задоволенню потреб місцевого населення. Процедура добровільного об'єднання територіальних громад дає їм змогу самостійно визначати рішення щодо свого розвитку та об'єднання, підвищуючи ефективність управління та розвитку регіональних громад на місцевому рівні.

2. Охарактеризовано правове регулювання об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації. Правове регулювання діяльності об'єднаних територіальних громад в Україні здійснюється на основі низки законів, зокрема Закону «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та Закону «Про співробітництво територіальних громад». Законодавче регулювання ОТГ в Україні надає регіональним громадам значні повноваження та самостійність у питаннях місцевого розвитку та управління.

3. Розкрито сучасний стан об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації. Розвиток об'єднаних територіальних громад у контексті децентралізації є важливою частиною реформ в Україні, надаючи громадам більше повноважень, фінансову незалежність і можливість залучати інвестиції, сприяючи зміцненню місцевого самоврядування та підвищенню ефективності управління.

4. Визначено розвиток об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації та воєнного стану. Розвиток об'єднаних територіальних громад

в умовах децентралізації та воєнного стану в Україні – непросте завдання, але реформи допоможуть поліпшити умови життя та задовольнити потреби місцевого населення, зокрема внутрішньо переміщених осіб. Головна мета – створити умови для сталого розвитку та забезпечити мирне і стабільне майбутнє для громад по всій Україні.

5. Проаналізовано зарубіжний досвід розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації. В зарубіжних країнах децентралізація використовується як інструмент сприяння розвитку місцевих громад, підвищення їхньої незалежності та відповідальності. Прозорість і відкритість діяльності місцевих органів влади та ухвалення рішень важливі для підтримання довіри населення до влади. Такі країни, як Данія, Фінляндія, Польща, Велика Британія та Франція, також приділяють велику увагу забезпеченню фінансової незалежності місцевих громад, щоб вони могли розвиватися далі.

6. Описано напрямки розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації. Розвиток об'єднаних громад в умовах децентралізації в Україні потребує комплексного підходу, що враховує потреби громади, створює умови для розвитку та задовольняє соціальні й економічні потреби. Розвиток інфраструктури, економічний розвиток та соціальний захист є ключовими елементами успішного розвитку об'єднаних територіальних громад України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бутурлакiна Т. О. Актуальнi аспекти органiзацiї i функцiонування мiсцевих фiнансiв в умовах децентралiзацiї: свiтовий досвiд i Україна // Сучаснi виклики i актуальнi проблеми науки, освiти та виробництва: мiжгалузевi диспути зб. наук. пр.: матерiали IV мiжнародної науково-практичної iнтернет-конференцiї (Київ, 15 травня 2020 р.). Київ, 2020. С. 50-56.

2. Василькiв Я. О. Управлiння фiнансами територiальних громад в умовах воєнного стану // Сучаснi напрями розвитку економiки, пiдприємництва, технологiй та їх правового забезпечення: матерiали Наукової конференцiї студентiв / вiдповiд. за вип.: проф. Семак Б. Б. Львiв: вид-во Львiвського торговельно-економiчного унiверситету, 2023. С. 43-45.

3. Гайдар М. Є. До питання поняття об'єднаної територiальної громади в Україні. *Часопис Київського унiверситету права*. Випуск № 3. 2019. С. 87-91. URL: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/view/60>

4. Гарбар Ж. В., Бондалетова Т. О. Особливостi формування бюджетiв об'єднаних територiальних громад в умовах децентралiзацiї. *Економiчна наука*. Серiя: Економiка та держава. Випуск № 6. 2021. С. 45-51. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4953&i=6>

5. Гоголь Т. В., Мельничук Л. М. Трансформацiя територiальних громад в умовах децентралiзацiї в Україні. *Право та державне управлiння*. Серiя: Регiональне управлiння та мiсцеве самоврядування. Випуск № 1. 2022. С. 216-225. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2022/1_2022.pdf

6. Державна стратегiя регiонального розвитку на 2021-2027 роки: Стратегiя вiд 14.08.2020 № 695. *Урядовий кур'єр*, 2020, № 156. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.11.2023)

7. Іванов Ю. Б., Іванова О. Ю. Методичний підхід до вибору напрямів просторового розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації та воєнного стану. *Бізнес Інформ*. Випуск № 7. 2022. С. 67-73. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28227>

8. Клименко Н. Організаційно-правові засади забезпечення безпеки об'єднаною територіальною громадою в умовах децентралізації. *Науковий вісник: Державне управління*. Випуск № 3. 2021. С. 29-49. URL: <https://nvdu.undicz.org.ua/index.php/nvdu/article/view/188>

9. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Концепція від 01.04.2014 № 333-р. *Урядовий кур'єр*, 2014, № 67. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text> (дата звернення: 20.11.2023)

10. Лазор О. Д., Лазор О. Я. Децентралізація по-львівськи: виклики та вибір // Реалії та перспективи розбудови правової держави в Україні та світі: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 29 травня 2020 р.). Частина 1. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2020. С. 185-188.

11. Лазор О., Лапшин С., Гуменюк Л. Оцінювання цілей стратегічного планування за допомогою SWOT-аналізу // Стратегічні пріоритети розвитку економіки, менеджменту, сфери обслуговування та права в умовах інтеграційних процесів»: збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції, Херсон, 17-18 листопада 2021 р. / Упоряд. Т. Казакова. Херсон, книжкове вид-во ФОП Вишемирський В. С., 2021. С. 84-87.

12. Луців М. В. Децентралізація як фактор залучення інвестицій в об'єднані територіальні громади // Збірник тез доповідей студентської науково-практичної конференції «Економіка бізнесу: виклики діджиталізації та стратегії розвитку» (Тернопіль, 22 квітня 2021 року). Тернопіль. 2021. С. 59-61.

13. Олійник В. А. Стратегічні напрями розвитку територіальної громади в умовах децентралізації // Інтеграція науки та практики управління в умовах

соціокультурних трансформацій: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практич. конф. (25 травня 2023 року, м. Полтава). м. Полтава: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2023. С. 231-233.

14. Поляруш-Сафроненко С. О. Нормативно-правові джерела дослідження об'єднаних територіальних громад в системі місцевого самоврядування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. Випуск № 55. 2022. С. 27-30. URL: <https://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/7477>

15. Поляруш-Сафроненко С. О. Порядок добровільного об'єднання територіальних громад в Україні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. Випуск № 2. 2023. С. 115-121. URL: <https://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/8954>

16. Потапенко С. Характерні риси об'єднаної територіальної громади. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. Випуск № 2. 2019. С. 47-55. URL: chrome-extension://efaidnbnmnnibpcajpcglcfindmkaj/https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_2_2019.pdf

17. Припхан І. І., Щур Р. І. Економічні та конституційно-правові аспекти публічного управління територіальними громадами в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. Випуск № 19. Том 2. 2023. С. 280-288. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/17300>

18. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.03.2015 № 157-VIII. *Голос України*, 2015, № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (дата звернення: 31.10.2023)

19. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 12.06.1997 № 280/97-ВР. *Офіційний вісник України*, 1997, № 25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 31.10.2023)

20. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 12.05.1999 № 586-XIV. *Офіційний вісник України*, 1999, № 18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (дата звернення: 31.10.2023)

21. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 24.07.2014 № 1508-VII. *Голос України*, 2014, № 138. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text> (дата звернення: 31.10.2023)

22. Самборська О. Ю., Колесник Т. В. Оцінка сучасного стану та напрями розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації. *Економіка АПК*. Випуск № 11. 2019. С. 96-105. URL: <https://eapk.com.ua/uk/journals/tom-26-11-2019/otsinka-suchasnogo-stanu-ta-napryami-rozvitku-ob-yednanikh-teritorialnikh-gromad-v-umovakh-detsentralizatsiyi>

23. Хірівський Р. П. Формування та розвиток земельних ресурсів об'єднаних територіальних громад в умовах реформи децентралізації // «Наука і освіта в інтелектуально-інноваційному розвитку суспільства», матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2019. С. 190-192.

24. Хрущ С. В. Зарубіжний досвід розвитку територіальних громад в умовах децентралізації // *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління: електронне наукове видання: збірник*. 2020. Випуск № 4 серпень. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. С. 208-216.

25. Шамара О. О. Розвиток територіальних громад в умовах децентралізації // *Збірник тез II Міжнародної науково-практичної конференції «Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи»*. (м. Хмельницький, 18 травня 2023 року). Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2023. С. 64-66.